

**MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2013**

CHEMICKÉ RIZIKOVÉ FAKTORY

KLÚČOVÉ OTÁZKY A KLÚČOVÉ ZISTENIA

Aký je vývoj obsahu cudzorodých látok v potravinovom reťazci?

- Porovnanie výsledkov z dlhoročného monitoringu dokumentuje, najmä v prípade ťažkých kovov, markantné zlepšenie situácie z hľadiska poľnohospodárskej produkcie v SR. Najvýraznejší bol pokles v prípade kadmia, najviac nevyhovujúcich vzoriek v poslednom období bolo zisťovaných na obsah ortuti.
- Dochádza k postupnému znižovaniu kontaminácie lovných zvier a rýb, avšak kontaminácia naďalej pretrváva v priemyselných oblastiach, ako sú Trebišov a Michalovce. Vysoké priemerné nálezy sa zistili u PCB, dioxínov, ortuti a kadmia.
- Z hľadiska maximálnych stanovených povolených príjmov do organizmu človeka, žiadny kontaminant nedosiahol ani polovicu povoleného limitu.

CUDZORODÉ LÁTKY V POTRAVINOVOM REŤAZCI

Množstvá cudzorodých látok sú v potravinách regulované limitmi, ktoré sú uvedené v Potravinovom kódexe SR a sú kompatibilné s limitmi EÚ.

Monitoring cudzorodých látok v potravinovom reťazci bol zameraný na sledovanie zložiek potravinového reťazca, ako sú pôda a vstupy do pôdy, pitná voda, napájacia a závlahová voda, krmivá, suroviny a potraviny rastlinného a živočíšneho pôvodu z domácej produkcie i z dovozu. Realizoval sa prostredníctvom Čiastkového monitorovacieho systému (ČMS). **ČMS Cudzorodé látky v potravinách a krmivách bol zložený z troch samostatných subsystémov:**

- Koordinovaný cieľný monitoring (KCM), realizovaný od roku 1991,
- Monitoring spotrebného koša (MSK), realizovaný od roku 1993,
- Monitoring poľovnej zveri a rýb (MZR), realizovaný od roku 1995.

Strediskom ČMS bol Výskumný ústav potravinársky (VÚP) Bratislava.

V septembri 2012 MPRV SR zrušilo subsystémy: Koordinovaný cieľný monitoring a Monitoring spotrebného koša.

• **Koordinovaný cieľný monitoring – monitoring ukončený v roku 2012**

Za celé sledované obdobie (22 rokov) bolo odobratých **51 130 vzoriek**, z ktorých bolo **2988** nadlimitných, čo predstavuje **5,8 %**.

• **Monitoring spotrebného koša – monitoring ukončený v roku 2012**

Za obdobie **dvadsiatich rokov** bolo celkovo analyzovaných **12 205 vzoriek**, z ktorých **4,2 %** prekročilo povolené limitné hodnoty, a to predovšetkým u dusičnanov a chemických prvkov.

Úradná kontrola potravín je realizovaná v zmysle zákona č. 152/1995 Zb. v znení neskorších predpisov a vykonávajú ju MPRV SR, MZ SR, orgány verejného zdravotníctva, Štátna veterinárna a potravinová správa, krajské a regionálne správy.

• **Monitoring poľovnej zveri a rýb**

Od roku 1995 bolo celkovo analyzovaných **3903 vzoriek** rýb, zveriny, húb, lesných produktov, trávnych porastov, ale i napájacej vody a sedimentov z vodných nádrží. Stanovené limity prekročilo **19,5 %** vzoriek, u rýb sa vyskytovali najmä nevyhovujúce nálezy z dôvodu vyšších obsahov PCB, dioxínov, ortuti a kadmia. Vyššie hodnoty kadmia, ortuti boli zaznamenané aj u zveriny a húb. **V roku 2013** bolo odobraných **159 vzoriek**, z ktorých **1,9 %** bolo nadlimitných, obdobne ako v predchádzajúcom období išlo o prekročenie limitov PCB, ortuti v rybách z dvoch regiónov (Trebišov a Michalovce).

Tabuľka 151 Prehľad výsledkov Monitoringu poľovnej zveri a rýb v roku 2013

Komodita	Počet analýz	Počet vzoriek	Počet nadlimitných vzoriek (NL)	% NL	Cudzorodé látky
Spolu	1 279	159	3	1,9	PCB, ortuť
Z toho:					
Ryby	472	51	3	6,0	PCB, ortuť
Zverina	737	97	0	0	-
Voda napájacia	70	11	0	0	-

Zdroj: NPPC – VÚP